

SZÉPIRODALMI
ÉS
tudományterjesztő
HETILAP.

Felelős szerkesztő :
MEZŐFI VILMOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL :

Budapest, VII., Garay-utczá 32. sz.

a hová a megrendelések intézendők.

Tartalom :

Szabadság. Egyenlőség. Testvériség. (Vikár Béla). — Mammon ő felsége. (Mezőfi Vilmos). — Az apagyilkos. (Guy de Maupassante). — Hajléktalan. Képhez. — Kanász-bojtár. (Abet Ádám). — Az örökösök. (Rajz az életből). — „Az igazságos”. (Plutárech). — Vastag Vilmos. Történelmi tanulmány. (Folyt.) — Salamon hej!.. (Marton Manó). — Nemzetgazdasági igazságok. — Szellemszirikák. — Világkrónika. — Szerkesztői üzenetek. — Képtalány.

Egyes szám ára 10 krajczár.

Előfizetési ára negyedévre 1.20 kr., félévre 2.40 kr.

Megjelenik minden vasárnap.

„Titkos bűnök.“

Ez a czime a „Népolvasótár“ új szenzációs regényének. A megrázó jelenetekben, a munkás életből vett nagy igazságokban, gazdag regénynek szerzője: **Sue Jenő**. Francia eredetiben regénye, **kétszáz kiadást ért meg és vagy százezer példányban fogyott el.**

Sue Jenő, ebben a regényében behatol a társadalom legalsóbb rétegeibe, elvezet a nyomor, a hűn tanyáira, megmutatja, hogyan tenyészik a bűn, de **kiméletlen nyíltsággal elmondja azt is, hogy kik tenyésztek.**

Nem kiméli a gazdagokat, a hatalmasokat, hanem könyörtelen kézzel lerántja üzelmeikről a leplet és oda tárja a világ elé, hogy megmondja: **Rossz a szegény, mert rosszá teszi a társadalom mai rendje, de százszorosa rosszabb a gazdag, a ki nyomja, a ki kizsákmányolja, a ki eltapossa a szegényt.**

Elvisz a börtörökbe, a külvárosi csapszékekbe, az örömléányok társaságába, hogy megtanítson, hogy nem azért sülyedtek ezek, mert a vérük, a szívük volt rossz, hanem azért, mert arra kényszerítette őket a társadalom, a nyomor, az éhség, a gond.

Ott járunk nyomán az előkelő hölgyek budoárjaiban, a nagy urak, hercegek, grófok, bárók előszobáiban, behatolunk legrejtettebb gondolataikba és nyomára jövünk ama

„Titkos bűnök.“

nek, a melyek miatt, nyomorog, küzd és korán sirba dől az emberiség legnagyobb része.

Ámde Sue Jenő nem azért, hisz az igazság diadalában, hogy csak vigasztalan képeket tárjon elénk. Bemutat durva külső alatt, nemes, nagy jellemeket, a melyek tisztelettel töltenek el. Kék zubbonyos munkások, szerény köntösű varróleányok, nemes, magasztos tetteket hajtanak végre. S végig vonul, a regényen két ember tiszta, önzetlen szerelme. Egy szegény bukott leány, lassu kinszenvedése, ez a szerelem, a melynél fenköltebbet még nem gondolt ki költő agya.

E mellett a regény könnyű, élvezhető formában van írva. Semmi tudákosság, hanem mindvégig vonzó előadás. A ki belefog az olvasásába, nem hagyja félbe, a mig végig nem olvasta.

➡ **Lásd a boriték utolsó oldalát.** ➡

NÉPOLVASÓTÁR

26. szám.

Budapest, 1897. október 24.

I. évfolyam

Szerkeszti és kiadja MEZŐFI VILMOS.

⊗ Szerkesztőség és kiadóhivatal Garai-utca 32.

Szabadság. Egyenlőség. Testvériség.

A „Népolvasótár” számára. Irta: Vikár Béla.

Míg szerényen elhuzódva
Nis kérődte, elhiondva
Élsz magadnak, egyedül;
Jart ésvényen nem bolyongasz,
Tenni, hatni nem telengasz,
Embert kerülsz s ő kerül:
Addig szabad vagy barátom!
De ha kullépsz e hertáton
És az élet elragad:
Vége! Mindent elresztettél,
Behozott vadca lottél
S már csak vértened szabad.

Ha küllémb vagy mindnyájeknél
S teszed, mintha rosszabb velnél
S aljas elként meglapulsz;
Snyögéiket mind ezénynek,
Arnyukat is mended fenynék,
Nem bizalgatsz, nem szapulsz

Alkét szent az egyenlőség.
Mögbeesülnek szerényen, sőt még
Olyket egy esent is kinéz.
De ha sértve, talpra állasz,
Ezsebbel pörbe szállasz,
Egyenlőség gúnnya léssz.

Tested, véted nekik szanjad,
Az örököt ne kívanjad,
Ha kineznek: fél ne vedd;
A hertempest ne élzed meg:
Ha biznád is: Sehise győzd meg:
Így lesz testvér a neved.
De kik testvérrül fogadnak,
Mégglad, mindjart meglagadnak,
Ha dieső nagy elvüket
Rájuk szabni, kedved szettyan:
„Mő paraszt, az más!” Legottan,
Testvér-szedca mind süket!

Mammon*) ő felsége.

„Mammon ő felségét hasztalan keresnéd a királyok sorában. Mammon ő felségének nincsen udvartartása, nincsenek miniszterei, határtalan birodalma, megszámlíthatatlan alattvalói és mégis ő a legnagyobb zsarnok, a legrégebb uralkodó a föld kerekégén. Valaha, a mesés hajdanban, istenség volt, a gazdagság istene. A keresztény felfogás azonban meglagadta uralmát.

Az új testamentomban így ír felöle Máté evangélista: „Nem lehet engedelmeskedni egyszerre az Istennek és Mammonnak.”

*) Az ókor népeinél a pénz és a gazdagság istene.

Vagyis nem lehet valaki egy személyben istenfelő és pénzvágyó. Mindazonáltal évszázadok után hivei nem hogy megfogytak volna, de megszorodtak, akár a fűszálak a földön, vagy a csillagok az égboltozaton. Ma már a pénz hatalmának sok ezer millió lélek az egész föld kerekiségén, tisztelettel adózik.

Egy régi mese szerint, minden rossz, a mi kínozza az emberiséget, egy szelencéből Pandora szelencéjéből áradt a világra. Egy rossz tündér nyitotta ki a szelencét és onnan áradt szerteszt a nyomor, a gond, a bű, a betegség és a fájdalom. Ebből a szelencéből aligha támadt rombolóbb erő, mint a Mammon, mint a pénz. Birodalmakat söpört el a föld színéről, nagy, hatalmas nemzeteket temetett el nyom nélkül, jeltelenül. Ez a rettenetes hatalom a pénz, a mely szakadatlanul eszik és nem lakik jól soha, a mely életeréből, embercsontokból, embervérből, emberagyból táplálkozik.

A civilizáció olyan tökéletes, hogy eltakarja az emberben mindazt, a mi a vadállatra emlékeztet. Ott azonban, a hol pénzszerzésről van szó, köntöst és arcot cserél az ember. A szalonban a tökéletes világfi illedelmes, nyugodt, udvarias, az „üzletben“ nyers, módfelett kapzsi és önző állattá lesz. „Ezeket olvastam valahol. Igaz szavak:

A kiknek nincs pénzük, azok számára „nincsen hely a természet dűsan terített asztalánál“. A pénzszerzéshez pedig erő kell vagy bátorság a pénzlopáshoz. A kiknek sem erejük, sem bátorságuk, azok elpusztulnak. A pénz uralkodik mindenki fölött. A szegényeken ép úgy mint a gazdagokon. Csakhogy a szegények fölött való uralma nyomasztóbb.

Mammon ő felsége öl meg évről-évre ezer és ezer embert. Mammon az, a mely a gazdagokat ostobákká és gyengékké teszi és a szegényt a nyomor és a bűn karjaiba dönti. A Mammon az, a mely tönkreteszi a testet és megrontja a lelket. A Mammon után való vágy elfojt minden szeretetet és kiirt minden jobb érzést az ember kebeléből.

A szülői szeretet, a melyet még az állat is érez Mammon hatása folytán elenyészik. Az atya kizsákmányolja leányát, az anya fiát és a szegénység átka apáról-fiúra, unokáról-unokára kísért. . . . .

De jönni fog egy nap, a melyen megelégelik az emberek azt a végtelen átkot, a mely Mammon képében rájuk nehezedik. Jönni fog, mert jönni kell a megváltás napjának!

Mezőfi Vilmos.

Az apagyilkos.

Irtá: Guy de Maupassante.

(Vége.)

Két esztendeje van annak, hogy az a férfi: atyám boltomba lépett. Nem gondoltam semmi rosszat. Két butor darabot rendelt nálam. Csak később tudtam meg, hogy az az ember utánam tudakozódott a lelkésznél és kérte a papot, hogy ne áruljon el.

Gyakran jött hozzám, munkát adott és jól fizetett.

Hébe-hóba szóba is állott velem, beszélt erről és másról. Vonzódtam hozzá. Ez év elején vele jött a felesége is; az anyám. A mikor belépett, annyira reszketett, hogy azt hittem, hogy valami ideges bántalomban szenved. Majd székét és vizet kért; nem szólt egy szót sem. Butoraimat nézte, üres, semmitmondó arczkifejezéssel. Kérdéseimre csak igennel és nemmel válaszolt. Mikor eltávoztak, azt hittem, hogy egy kissé meg van háborodva.

A következő hónapban ismét eljött, nyugodt volt és uralkodott magán.

Ezuttal hosszabb ideig maradtak nálam, sokáig beszélgettek velem és nagyobb megrendelést tettek. Ezután még háromszor láttam őket a nélkül, hogy észrevettem volna valamit.

Egy napon azonban a nő elkezdett életemről, gyermekkoromról és szüleimről beszélni, a mire ezt válaszoltam: Szüleim, nagyságos asszonyom, nyomorultak voltak, a kik elhagytak.

Ekkor a szívéhez kapott és eszméletlenül összeesett.

Rögtön eszembe ötlött, hogy ez az én anyám! De őrizkedtem gyanumat észrevétni vele. Természetesen én is tudakozódtam felőlük; megtudtam, hogy csak a múlt év július hó óta házasok és hogy három évvel ezelőtt halt meg a nőnek első férje. Az emberek azt beszéltek, hogy már az első férjének az életében viszonya volt a második férjével, de bizonyítani senki sem tudta. Én voltam a bizonyíték a melyet eleinte elrejtettek és azután megakartak semmisíteni. Vártam; egy napon ismét eljött hozzám anyám, mindig atyámtól kísérve. Ezen a napon nagyon izgatottak voltak, nem tudtam miért. A mikor távozni akartak így szólt hozzám anyám: „Javát akarom fiatal ember, mert a becsületes, munkás férfiú benyomását teszi reám. Egy napon valószínűleg házasságra fog ön gondolni, segíteni akarok önön, hogy szabadon, tetszése szerint, azt a nőt vehesse el feleségül, a kit szeret. Valamikor szívem vagy ellenére adtak férjhez, tudom, mennyit szenved miatta az ember. Most gazdag vagyok, gyermekem nincsen, szabadon rendelkezem vagyonom felett . . . Itt van az ön hozományja“ . . . S egy erősen lepecsételt nagy borítékot nyújtott felém.

Keményen ránéztem és így szóltam: „Ön anyám!“

A nő megtántorodott és kezével takarta el arcát. A férfi karjaiban fogta fel és rám kiáltott: „Ön úgy látszik megbolondult.“

„Nem bolondultam meg, — mondottam — nagyon jól tudom, hogy önök az én szüleim, nem fognak megcsalni. Vallják be és én tisztelni fogom önöket, nem fogok önökre haragudni, az maradok a mi voltam — asztalos.“

A férfi a kijárat felé vonszolta anyámat, a ki hevesen zokogott. Beesaptam az ajtót és a kulcsot a zsebembe dugtam és így szóltam: „Nézzen erre az asszonyra és tagadja, hogy az anyám!“ A férfi dühbe jött, halotti sápadtság borította el az arcát; valószínűleg remítette a gondolat, hogy az eddig elpalástolt botrány nyilvánosságra jön, hogy koczka forog kényelmes helyzetük, jó

hírük, becsületük. Töredezetten jegyezte meg: „Ön gazember a ki pénzt akar zsarolni, ime ez a köszönet, ha az ember ilyen eső-cselékkal jót akar tenni.“ Anyám nem tudott egyebet mondani, csak ez a két szó jött ki az ajkán: „El innen! El innen!“ Üzletem ajtaja be volt csukva erre felordított a férfi: „Ha az ajtót azonnal ki nem nyitja, akkor zsarolás és erőszakoskodás miatt börtönbe hurczoltatom!“

Ura maradtam magamnak. Fölnyitottam az ajtót, és láttam, a mint a sötétben eltűnnek. Rettenetes érzés vett rajtam erőt, úgy tűnt nekem, mintha csak ebben a pillanatban lettem volna árva, elhagyatott és az ut sarába kidobva Rettenetes szomorúság, haraggal, gyűlölettel, utalattal vegyítve, vett erőt rajtam. Egész lényem fellázadt. Igazságérzetem, becsületérzésem és szeretetem. Utánok szaladtam és nemsokára mellettük termettem. Sötét fekete éjszaka volt. Lassu, halk, tolvaj lépésekkel mentem utánuk, nem vettek észre. Anyám még mindig sirt. Atyám így szólt: „Te vagy a hibás, minek akartad minden áron látni? örülség volt a mi helyzetünkben hozzá menni. A távolból is lehetett volna vele jót tenni, a nélkül, hogy felismerne. Nem volt céljuk ezeknek a veszedelmes látogatásoknak. Amugy sem ismerhettük volna el fiunknak.

Ebben a pillanatban eléjük állottam és könyörögtem. „Hiszen magatok mondjátok, hogy a szüleim vagytok. Egyszer már eltaszítottatok magatoktól, ne taszítsatok el ismét.“

Ekkor, elhök ur, a férfi kezét emelt rám: esküszöm az Istenre, a törvényekre, a köztársaságra — rám ütött és a mikor torkon ragadtam revolvért vont elő.

Megőrültem, nem tudtam mit cselekszem. Zsebemben volt a körzöm, kirántottam és belé szurtam. Ekkor az asszony elkezdett kiabálni: „Segítség! Gyilkos!“ és belemarkolt a szakállamba. Úgy látszik az asszonyt is megöltem, mit tudom én, hogy mit cselekedtem azokban a pillanatokban!?

A mikor ott láttam őket a földön feküdni, mind kettőjüket beledobtam a mocsárba. Így történt és most ítéljenek!

A vádlott leült. Vallomása után a tárgyalást elhalasztották a legközelebbi napra . . .

Szíves olvasó, ha te esküdt volnál, mire ítelnéd ezt az apagyilkost?!

Hajléktalan.

A képhez.

Azt mondták neki odahaza: Menj a nagy világba, keresd meg a kenyeredet a magad két kezének a munkájával. Sokan vannak ide haza a kenyérpusztítók, felesperedtél, menj szolgálatba.

S elment a leány gyermekével a nagy városba, a hol olyan nagy fény mellett, olyan nagy árnyék, a hol a pompa mellett, olyan közel van a nyomoruság. Gyárba került. Ötven-hatvan krajczár volt napikere-

sete. Ezért a pénzért reggeltől-estig nehéz munkát végzett. Szívesen tette, dolgozni akart . . .

Beköszöntött a tél. A gyár ura úgy találta, hogy elég kész áruja van már a raktarakban, csökkenteni kell tehát a gyár személyzetét. A munkások egy részét elbocsátották. Köztük volt Mari is.

Lótott, futott, hogy munkát kapjon. Mindenünnen elbocsátották. Cselédnek, mindenesnek akart elszegődni: a cselédszerző hitette, hogy majd szerez helyet, E közben apránként kipusztult minden pénzéből.

S egy napon arra ébredt Mari, hogy nincs egy krajczárja, ninesen sehol hitele, és hogy háziasszonya felmondta szállását. Mari kikerült az utcára.

Csüggedten, elkeseredve rója az utczákat. Lassan-lassan beköszönt az est. Fehér hópelyhek szitálnak lustán alá. Mari összébb huzza fején a kendőt. Fázik.

— Vajjon mitevő legyen!? Hiszen megveszi a hideg, meg fagy, ha az utczán marad! Elpusztul ő és a gyermek.

Mikor legnagyobb a kétségbeesése, jön a szabadulás. Egy kikent, kifent ficsur szólítja meg az egyedül kóborló nőt. A „gavallér“ beszél neki sok mindent, vacsorát, melegszállást ígér neki cserébe egyért, egy „semmiségért“. Mondja a ficsur.

Vacsora, meleg szállás: a lelkiüdvösségét oda adja Mari ezekért. A gyomor legyőzi az erkölcsöt, az erényt, a tisztaságot. A esábitónak könnyű munkája van.

Mari megtette lépést a lejtőn lefelé, a többi kövekezik utána, a melyek vagy a kórházba, vagy a korai sirhoz vezetnek . . . . .

S a míg ez a mai kizsákmányoló társadalmi rend lesz az uralkodó, százan és százan ilyen sorsra jutnak. A magántermelés megszűnésével, a termelési eszközök társadalmi tulajdonával a nyomornak, az inségnek is vége szakad. Törekedjünk tehát erre, mert a míg az az áhitott időszak be nem következik: a népnek még igen sok leánya jut a szegény Mari sorsára.

Kanászbojtár.

Irta: Abet Ádám.

*A kézmivesről ajkbigyesztve szólnak
Urak, kalmárok és minden sharlatán*)*

*„Kanászbojtár“ oly sértő elnevezés,
Melyért bárbajt vívtak már talán.*

*Pedig, ha meztelen lehetne járni
S nem kellene nyáját őrző kanász:*

Kalmár urak aligha kellenének,

Aligha kellene a sok jogász.

Az örökösök.

— Rajz az életből. —

Tegnap este nyolcz órakor halt meg. Ágyára fektették, a míg megérkezik a koporsó. Az elegáns szobában, szorosán a fal mellett, egy hatalmas vasszekrény állott: a Wertheimkassa tele pénzzel. A többi butort kegyeletes kezek eltávolították a szobából, csak épen ez a nehéz szekrény maradt ott. Virágokkal, szomoru füzfaágakkal volt diszítve, a mely némileg enyhítette azt a kellemetlen benyomást, a melyet a feketével levont szoba a szemlélőre tett.

*) Szélhámos.

Az ajtó kinyílt és a fiatal özvegy asszony, a ki 35 éves lehetett, fekete ruhában belépett. Követte őt egy vén leány, az elhunyt testvére és a két legidősebb fiú. Az özvegy lassan az ágyhoz ment és a szemfedőnek az egyik végét felemelte.

— Nézd meg magadnak. Szólt. A vén leány egy darabig némán szemlélte a halott beesett arcát.

— Oly korán! Sóhajtotta.

A két fiú az ágy másik végén állott és tompa komorsággal nézték a halottat. A fiatalabbik szájához emelte a kezét és zavartan rágicsálta a körmét. A fiatal asszony merően nézte a halott arcát. Eszébe jutott, hogy még csak néhány hete a fürdőhelyen, ő volt a bálkirálynő abban a mulatságban, a melyet színész barátja rendezett. Most végük van ezeknek a költséges mulatságoknak, mert az ő szorgalmas férje, a ki neki halomszámra szerezte a pénzt, meghalt . . . ha csak nem hagyott vagyont maga után. — Óh, hogy oly hirtelen meg kellett halnia! Zokogott az özvegy és megölelte síró sógornőjét.

— Látod, — jegyezte meg a vén leány, — mindig figyelmeztettelek, ne hagyd olyan sokat dolgozni. De te nem tartottad vissza. A szegénynek nem volt nyugta, nem volt maradása, és a mikor ti nem voltatok itthon, ő sokszor éjjeli 12—1 óráig számolt és mindig számolt. Családjáért pusztult el. És ehhez hozzájárult még az, hogy az egyház-községnek is az elnöke volt. Oh mindentható isten, fogadd kegyedbe a halottat, hisz olyan jámbor volt!

— Csak nem hagyott a templom javára valamit? Kérdé a fiatal asszony.

— Nem hiszem, hogy ezt tette volna; sokkal jobb családapa volt és eleget tett életében a templomért. Munkásai mind jámborok lettek és kényszerítette őket, hogy a templomba járjanak és valamennyien jó, megelégedett emberekké lettek. És most ily hamar kell neki eltávoznia e világból. Óh! Óh! Óh!

— Vajjon, nem te fogod most a gyárat tovább vezetni? Kérdé a sógornő.

Nem hiszem, én nem értek ahhoz semmit. Pál pedig fiatal még ahhoz, hogy egy vállalatnak az élén álljon.

— Nem is akarnék én az ilyen aprólékosságokkal törődni — szólott Pál, egy fiatal ember, a kinek arcáról leritt már a magauantság és a gyönyörökben való kimerültség. E közben meg-sodorta felfelé kunkorodó bajuszát.

— Szó sincs róla — adott neki igazat az édes anyja. — Hisz színész lesz belőled, és hiszem, hogy az elhunyt nevének dicsőséget és becsületet fogsz szerezni. Ezzel letakarta a halott arcára a szemfedőt.

Egy darabig némán állottak. Az özvegynek az agyában egyre motoszkáltak a fürdő helyen átélt gyönyörűségek. . . Egy nagy légy végigzugott az üres termén és neki ütődött az ablak táblának. A 12 éves Vilmos odalépett a légyhez és megakarta fogni.

— Nem akarnád a halott papírjait átolvasni? Kérdé a sógornő.

— Óh igen — mondta a fiatal asszony és mély sóhajjal nyitotta fel a Wertheimszekrény ajtaját. Ott feküdtek szép sorrendben a főkönyvek, a melyeken az elhunyt oly fáradhatatlanul dolgozott, mindig családjának az érdekében, tekintet nélkül magára és másokra. Sohasem volt beteg, sohasem nyugodott és most, ime, rászállott az örök, a végtelen nyugalom. Az özvegyet egészen meghatotta az a rend, a melyet maga előtt látott. — Igen, igen. jobban kellett volna ápolnia, akkor talán még életben maradt volna a férje és ő még sok fürdőt látogathatott volna meg. Hej, hogy az ember csak akkor gondol a kötelességére, a mikor már későn van. Ja, most már összébb kell szorulnia, takarékos módon kell élnie.

Pál egy kis skatulyát vett ki a pénzszekrényből és kinyitotta. Papának az aranyórája — mondta és rögtön be is dugta a mellényzsebébe. Vilmos türelmetlenül tolokodott oda.

— Az aranylánczot én fogom kapni!

— De gyermekek — kiáltott az ideges Róza néni — csak nem fogtok veszekedni? Gondoljátok meg, hol vagytok?

— Olyan ostoba ficzkó — jegyezte meg haragosan Pál és elkapta az aranylánczot, a mire azután Vilmos bögni kezdett.

— Vilmos, nyugton légy, — figyelmeztette anyja — ne félj, kapsz te is valamit. Ezzel kivettek a skatulyákat, a melyekben az elhunyt az ékszereket tartotta. Vilmos kinyitott egy skatulyát; régi gyémántgyűrűt vett ki belőle, a melyet rögtön az ujjára huzott. Most valamennyien nekiestek a pénzszekrény tartalmának, és egymásután szedték ki a kincseket. Egy nagy skatulya került most a kezükbe. Az özvegy lassan nyitotta ki. — Ebben valaminek lenni kell — szólott. A skatulyából elsárgult szerelmes levelek hullottak a földre. Az elhunyt menyasszonyához írta.

— Hisz ezek rongyok — szólott a legidősebb Pál és rájuk taposott. Azután kikereste az értékpapírokat. Az özvegy észrevette.

— Ugyan Pál, miféle rendetlenséget csinálsz? — és erővel kiragadta a kezéből az értékpapírokat. Ottan az ágy fölött a férje holttestének kimagasító térdén számolta meg őket.

A fiatal özvegy szomorúan győződött meg róla, hogy a pénz nem elég a költséges fürdőutazások folytatására. . . .

Dühösen összeszorította az ökleit és megvető haraggal végignézte a halott viaszsárga arcát. . . .

„Az igazságos.“

Írta: Plutárch.*

Aristidest, Görögország polgárát az „igazságos“ melléknéven ismerték. S nem ok nélkül, mert mindenkor pártatlan volt ellenséggel és jóbaráttal szemben. Igazságosságáról a következő esetek tanuskodnak:

* Az ókor leghíresebb történetírója.

Egy ellenségét Arisztidesz perbe fogta. A bírák annyira meg voltak győződve az illető bűnösségéről, hogy meghallgatás nélkül akarták elítélni. Ekkor Arisztides a vádlottal együtt kért, könyörgött a bírának, hogy a törvény értelmében hallgassák meg a vádlottat.

Más alkalommal két polgár között kellett igazságot szolgáltatnia. Az egyik, a panaszos, azzal akarta Arisztides jóindulatát magának biztosítani, hogy elsorolta mennyi mindenféle rágalmat szórt ellenfele Arisztideszre. Arisztides azonban nyugodtan félbeszakította:

— Jó ember, azt mondd el, hogy milyen rosszat követett el veled szemben Mert én most a te ügyedben és nem a magaméban bíráskodom.

Csudálatos az a derült nyugalom, a melylyel életének viszontagságait eltűrte. Nem volt kitüntetés, a mely gőgössé tehetne másrészt nem történhetett szerencsétlenség, a mely benső nyugalomát, és külső nyájasságát megzavarja. Minden körülmények közt, ez volt a meggyőződése, szolgálatait a népnek kell szentelnie, a nélkül, hogy ezért pénzt, vagy jutalmat igényeljen. Ez okozta, hogy a mikor a színházban Aeschylus* egy darabjában a következő verseket mondták: „Nem akar igazságosnak látszani, de igazságos. Homlokát mély redők barázdálják, sok nemes tanács nyoma az“ az egész nép Arisztides felé pillantott, mintegy igazolva, hogy ő az az „igazságos“.

Arisztides osztozott azoknak a sorsában, a kiket a nép kegyel és azután hálátlanul elhagy. A nép legjobb fiát száműzte Athenből.** Cserépszavazással hozták ezt a határozatot. A cserépszavazás abból állott, hogy a város minden polgára egy eserepre ráírta annak a polgárnak a nevét, a kinek a városból való távozását a közjóra üdvösnek tartotta. Az így ellátott cserepet azután a főtéren elkülönített helyre bedobták. A hivatalnokok ö-szeszám-lálták a beadott cserepeket. Ha a beadott szavazatok száma a hatezeren alól maradt, akkor a szavazás nem ért semmit. Ha meghaladta, akkor azt, a kire a legtöbb szavazat esett száműzték a városból. A görögök ezt a rendszert osztracizmusnak nevezték.

Arról volt tehát szó, hogy Arisztideszt is így száműzzék. Aristides a szavazás alatt a nép között járt, amikor hozzálépett egy földmives, a ki nem tudott írni és arra kérte, hogy cserepére írja fel „Arisztides“ nevét. Persze a földmives nem ismerte Arisztidest.

Arisztides elcsudálkozott és megkérdezte a földmivest:

— Mi rosszat tett neked Arisztidesz, hogy száműzni kívánod?

— Nem tett ő nekem semmi rosszat, felelte a földmives. De bosszant, hogy „igazságos“-nak nevezik.

A mint Arisztides ezt meghallotta szó nélkül oda írta a nevét a földmives cserepjére.

A mikor száműzetését ki mondták, így fohászzkodott az

* Görög színműíró és költő volt.

** Görögország mostani fővárosa. Akkortájt önálló köztársaság.

— Óh igen — mondta a fiatal asszony és mély sóhajjal nyitotta fel a Wertheimszekrény ajtaját. Ott feküdtek szép sorrendben a főkönyvek, a melyeken az elhunyt oly fáradhatatlanul dolgozott, mindig családjának az érdekében, tekintet nélkül magára és másokra. Sohasem volt beteg, sohasem nyugodott és most, ime, rászállott az örök, a végtelen nyugalom. Az özvegyet egészen meghatotta az a rend, a melyet maga előtt látott. — Igen, igen, jobban kellett volna ápolnia, akkor talán még életben maradt volna a férje és ő még sok fürdőt látogathatott volna meg. Hej, hogy az ember csak akkor gondol a kötelességére, a mikor már későn van. Ja, most már összebb kell szorulnia, takarékos módon kell élnie.

Pál egy kis skatulyát vett ki a pénzszekrényből és kinyitotta. Papának az aranyórája — mondta és rögtön be is dugta a mellényzsebébe. Vilmos türelmetlenül tolakodott oda.

— Az aranylánczot én fogom kapni!

— De gyermekek — kiáltott az ideges Róza néni — csak nem fogtok veszekedni? Gondoljátok meg, hol vagytok?

— Olyan ostoba fizkó — jegyezte meg haragosan Pál és elkapta az aranylánczot, a mire azután Vilmos bögni kezdett.

— Vilmos, nyugton légy, — figyelmeztette anyja — ne félj, kapsz te is valamit. Ezzel kivettek a skatulyákat, a melyekben az elhunyt az ékszereket tartotta. Vilmos kinyitott egy skatulyát; régi gyémántgyűrűt vett ki belőle, a melyet rögtön az ujjára huzott. Most valamennyien nekiestek a pénzszekrény tartalmának, és egymásután szedték ki a kincseket. Egy nagy skatulya került most a kezükbe. Az özvegy lassan nyitotta ki. — Ebben valaminek lenni kell — szólott. A skatulyából elsárgult szerelmes levelek hullottak a földre. Az elhunyt menyasszonyához írta.

— Hisz ezek rongyok — szólott a legidősebb Pál és rájuk taposott. Azután kikereste az értékpapírokat. Az özvegy észrevette.

— Ugyan Pál, miféle rendetlenséget csinálsz? — és erővel kiragadta a kezéből az értékpapírokat. Ottan az ágy fölött a férje holttestének kimagasló térdén számolta meg őket.

A fiatal özvegy szomorúan győződött meg róla, hogy a pénz nem elég a költséges fürdőutazások folytatására. . . .

Dühösen összeszorította az ökleit és megvető haraggal végignézte a halott viaszsárga arcát. . . .

„Az igazságos.“

Írta: Plutárech.*

Aristidest, Görögország polgárát az „igazságos“ melléknéven ismerték. S nem ok nélkül, mert mindenkor pártatlan volt ellenséggel és jóbaráttal szemben. Igazságosságáról a következő esetek tanuskodnak:

* Az ókor leghíresebb történetírója.

Egy ellenségét Arisztidesz perbe fogta. A bírák annyira meg voltak győződve az illető bűnösségéről, hogy meghallgatás nélkül akarták elítélni. Ekkor Arisztides a vádlottal együtt kért, könyörgött a bírának, hogy a törvény értelmében hallgassák meg a vádlottat.

Más alkalommal két polgár között kellett igazságot szolgáltatnia. Az egyik, a panaszos, azzal akarta Arisztides jóindulatát magának biztosítani, hogy elsorolta mennyi mindenféle rágalmat szórt ellenfele Arisztidesre. Arisztides azonban nyugodtan félbeszakította:

— Jó ember, azt mondd el, hogy milyen rosszat követett el veled szemben. Mert én most a te ügyedben és nem a magaméban bíráskodom.

Csudálatos az a derült nyugalom, a melylyel életének viszontagságait eltűrte. Nem volt kitüntetés, a mely gögőssé tehetette másrészt nem történhetett szerencsétlenség, a mely benső nyugalomát, és külső nyájasságát megzavarja. Minden körülmények közt, ez volt a meggyőződése, szolgálatait a népnek kell szentelnie, a nélkül, hogy ezért pénzt, vagy jutalmat igényeljen. Ez okozta, hogy a mikor a színházban Aeschylus* egy darabjában a következő verseket mondták: „Nem akar igazságosnak látszani, de igazságos. Homlokát mély redők barázdálják, sok nemes tanács nyoma az“ az egész nép Arisztides felé pillantott, mintegy igazolva, hogy ő az az „igazságos“.

Arisztides osztozott azoknak a sorsában, a kiket a nép kegyel és azután hálátlanul elhagy. A nép legjobb fiát száműzte Athenből.** Cserépszavazással hozták ezt a határozatot. A cserépszavazás abból állott, hogy a város minden polgára egy cserépre ráírta annak a polgárnak a nevét, a kinek a városból való távozását a közjóra üdvösnek tartotta. Az így ellátott cserepet azután a főtéren elkülönített helyre bedobták. A hivatalnokok összeszámálták a beadott cserepeket. Ha a beadott szavazatok száma a hatezeren alól maradt, akkor a szavazás nem ért semmit. Ha meghaladta, akkor azt, a kire a legtöbb szavazat esett száműzték a városból. A görögök ezt a rendszert osztracizmusnak nevezték.

Arról volt tehát szó, hogy Arisztideszt is így száműzzék. Aristides a szavazás alatt a nép között járt, amikor hozzálépett egy földmives, a ki nem tudott írni és arra kérte, hogy cserepére írja fel „Arisztides“ nevét. Persze a földmives nem ismerte Arisztidest.

Arisztides elesudálkozott és megkérdezte a földmivist:

— Mi rosszat tett neked Arisztidesz, hogy száműzni kívánod?

— Nem tett ő nekem semmi rosszat, felelte a földmives. De bosszant, hogy „igazságos“-nak nevezik.

A mint Arisztides ezt meghallotta szó nélkül oda írta a nevét a földmives cserepjére.

A mikor száműzetését ki mondták, így fohászzkodott az

* Görög színműíró és költő volt.

** Görögország mostani fővárosa. Akkortájt önálló köztársaság.

istenekhez: Sohase következék be olyan idő, hogy Athenben vissza kivanják Arisztidest.

Óhaja nem teljesült, mert három év mulva, a mikor Xerxes perzsakirály haddal támadta meg Görögországot a hálátlán, de most szorongatott nép, visszahivta a bölcs Arisztidest.

Vastagh Vilmos.

Történelmi tanulmány. (Folytatás.)

Egyszer az a tréfás dolog is megtörtént, hogy a császárnak az angol király mellett levő rendkívüli követe, Benterieder ur, aki jól megtermett, magas és iznos férfi volt, a halberstadti kapunál egyedül és gyalog jelent meg. Az állomáson levő tiszt megnézi, bámulja, jó fogásnak találja, az őrházba viteti, hol rögtön egyenruhába dugják. A város határán eltört kocsija és kíséretének megérkezése tették lehetségessé, hogy hivatalos állását és czimét bebizonyítsa, s a hevenyészett besorozástól meneküljön. Szerencséje, hogy követ volt, mert különben gránátosnak kellett volna lennie.

Lengyelországban, a paradijai apátság bérlőjére, aki hat láb két hüvelyk volt, a porosz toborzók mint ritka szép példányra már rég szemet vetettek; lesték, de az ember figyelmeztetve volt a veszedelemre s vadászait a vén szarvas ravaszságával mindig meg tudta csalni. A határszél sohasem lépte át, ugyanazon fedél alatt két éjjel nem mert aludni. Felesége jó reményben volt, már kevés ideje volt hátra, a toborzók figyelmét ez sem kerülte el, s úgy okoskodtak, hogy a bérlő most bizonyosan nem hagyja el a házat. Egy este erőszakos betöréssel rámentek; az ágyban feküdt; megkötözték. A sötétségben a feleségének egyik lábat hozzákötötték, s amint a szobából kivonszolták, a szegény asszonyt is maguk után huzták; az asszony az ijedtség miatt meghalt. A haladókló hörgése, a kétségbeesett férj kiáltása sem hatották meg a rablókat, zsákmányukkal egész hidegverrel elfutottak.

A paradijai apát visszakövetelte jobbagyát; de Vilmosnak tetszett az óriás, nem vált meg tőle és minden panaszra süket volt. Az apát a régi Lengyelország harezias szellemű emberei fájából való volt, ki sarkantyus csizmában misézett, és a miséző öltöny alatt pisztolyokat hordott. A porosz kereskedőket, kik az apátságtól nem messze levő vásárra jöttek, befogatta, s midőn visszakövetelték, bátran válaszolta, hogy míg az ő bérlőjét szabadon nem bocsátják, a kereskedőket addig mint kezeseket visszatartja. A király még ekkor sem vált meg óriásától s a kolostornak hadat izent. Hogy a kaszárnya e kitünőségeit megszerezze, Vastag Vilmos még a zsiбарuságot is épen úgy üzte, mint az emberrablást.

Egy gazdag amsterdami kereskedőnek Poroszországban rokonai voltak, kiket egy családi czivódás után azzal fenyegetett, hogy örökségéből kitagadja. A rokonok Vilmoshoz folyamodtak,

bizonyos számu magas katonákat ígértek, ha gazdag rokonukat élethosszigan bezáratja. Az ajánlat elfogadtatott, az alkut megkötötték. A hollandi Nábobot*) valami ürügy alatt Berlinbe csalták, Spandauba záratták, s egészen Vilmos haláláig e négy fal közt raboskodott.

Európának egyik végétől a másikig a szegény óriások reszkettek, rémülve huzták fejüket válluk közé.

De nem elégedett meg, hogy növelje, még szaporítani is akarta őket. Az óriások, mondja a biblia, látták, hogy a nép leányai szépek; feleségül vették őket, és tőlük gyermekeik születtek; a híres emberek, a régi kor hősei e házasságokból származtak. Vilmos nem olvasott más könyvet, csak a bibliát, tehát ő is megpróbálta, hogy óriásokat szaporítson. Az óriás férfiak megszerzése után, óriás leányokat keresett. A birodalom magas leányait elrabolták, mint egykor a szabin nőket, és a legmagasabb gránátosokhoz erővel is férjhez adták. Ily módon egy óriási fajt remélt előállítani; de a természet bizonyosan megijedt egy új özönviztől, s az összeházasított hegyek egyszerű kis poroszokat szaporítottak.

Különben ez az ezred a Vilmos által szervezett hadseregnek homlokzata volt. És el kell ismerni azt az igazságot, hogy a porosz hadsereget ő alapította. Ezt az érzéketlen, emberietlen gépet, melynek karja biztos és minden mozdulata a mértani alakok határozott biztosságával bír, a kardlapozás hatalmával ő teremtette.

Zsarnokias katonafogdosásai megnéptelenítették és elpusztították az országot. Minden besorozott ember élethosszigan katoná volt; a népség egy hetedrésze folytonos fegyverszolgalat alatt volt. Kegyetlen nagy szám, ha az ember az ország népességének számához méri.

II-dik Frigyesnek 72,000 katonát hagyott hátra.

Az igaz, hogy e rabszolgaseregben sok idegen volt, akik ha nem akartak önként beállani, erővel soroztattak be, mert Vilmos toborzói nemcsak óriásokra, hanem minden katonaképes emberre vadászatot tartottak. A birodalom határszélei, Franciaország, Svájc, Holland folytonos emberrablásoknak voltak kitéve. Egész az erődítvényekig, egész a kehli hídfőig, hol a francia őrszemek voltak felállítva, betolakodtak, hogy szépszerével vagy ravaszsággal katonákat foghassanak. Ha az erőszakkal Poroszországba vitt emberek ellenszegültek, sós heringgel tartották őket egész addig, míg a láz és égető szomjuság által kinezva, arra kényszerültek, hogy egy pohár vizért besoroztatásukba is beleegyezzenek.

Ez a szerecsen rabszolga-divatu katonafogás az állam hagyományja lett. Az uristen előtt II-ik Frigyes is épen olyan nagy embertolvaj volt, mint az apja.

A hétéves háboru alatt egy francia tiszt a Rajnához közel levő elhagyott vendéglőben megszállt. A lesben álló ujonezozók megfogták, lefegyverezték és másnap a saját seregükhöz küldték. A háboru hátralevő részében mint porosz közkatona vett részt, a

*) Duszgazdag ember.

királynak mindennap irt, aki sohasem válaszolt, szüleinek és barátainak is irt, de ezek egyetlenegy levelét sem kapták meg.

A háboru bevégeztével ezredét mint várőrséget egy sziléziai városba rendelték. Az első katonai szemlén, midőn Frigyes az ő szakasza előtt ment el, nevéen szólította. A francia tiszt kilép — köszön: — „Én vagyok felség.“ — „Akar-e tiszti ranggal szolgálatomban maradni?“ — „Felség, nem tehetem, miután szerencsém van saját hazám szolgálatában állani.“ — „Jól van! — elbocsátó levelét adják át ez urnak, és engedjék szabadon.“

Másféle kárpótlást nem kapott.

A porosz katonai fegyelem is Vilmos találmánya. A katonai törvényt is ő készítette, mely nehéz, mint a rabbilincs, pontos, mint egy czimirat, kegyetlen és bonyolódott, mint a kinzóeszköz, mely hóhér közreműködéséből látszik megszületni. Folytonos szolgálat, örökös bezárás, melyet csak a kimerítő gyakorlatok szakítottak félbe, a nevetségig csekély fizetés, kutyának való élelem. A legcsekélyebb kihágást bottal büntették; egy rosszul felvarrott gomb miatt megbotozták vagy bezárták őket.

Vilmos oly szakavatottan bánt a pálczájával, mint egy gálya-felügyelő. Ha é-zrevette, hogy a gyakorlat alatt egy katona hibázott, pálczáját rögtön odavetette. A bűnös kifogta a levegőben, a sorból kilépett és ő felségének visszavitte; aztán letérdelt, és a király büntetését háttára vagy fejére áhitatos alázatossággal kiállotta. A műtét bevégezte után felállott, térdéről leverte a port, és a sorba visszatért. Ezek a botozások néha tragikusan végződtek. Egyszer egy nagy szemle alkalmával vastag Vilmos elégedetlen volt a zászlóalj gyakorlatával, dühösen az őrnagyhoz szalad, s a pálczájával arcul csapja. Az őrnagy egy őrszakállu öreg katona volt, kit az egész hadsereg tisztelt. A homlokáról leszárvárgó vért letörölte, a tér közepére a királyhoz ment, megállítja lovát és pisztolyát kezébe véve azt mondja:

„Fenség, megbecstelenített, elégtételt kell vennem.“ És az egyik pisztolylyal Vilmos feje felett a levegőbe lőtt: „Felség, ez önt illette. Már most,“ — a másik pisztolyát homlokához illeszti „ez engem illet!“ — és föbelötte magát. Azt mondják, hogy e naptól kezdve vastag Vilmos nem verte meg tisztjeit.

Egyszer a berlini parkban egy katonai gyakorlat alkalmával egy tizenéves éves gyerkőcz, egy ötvenéves katonát kilépett a sorból, s a kezében levő nádpálczával megverte. Az öreg katona összeszorította ajkát, a kiállást visszafojtotta, a gyerkőcz verését egy panaszos hang nélkül kiállotta; de a sűrke bajuszára pergő nagy könnyecseppeket nem tudta eltítkolni.

(Folytatása következik.)

Salamon hej! . .

Salamon hej! itt hagyom az ingem',
Elfogy már az utolsó fityingem . . .
Addig iszom keserü borodbul,
Mig az a lány hozzám visszafordul.

Hervadt bimbó van a kalapomba'
Öneki volt a hajába fonva . . .
Árva legény nem való hozzája —
Hej Salamon! tölts a csutorába!

Az este még csókomat is türte,
Ma még a kendőm' is visszaküldte,
Talált nálam' gazdagabbra, jobbra —
Hej Salamon! hiba van a borba.

Kicsordul az ember könnye tőle,
Eszébe jut csalfa szeretője . . .
Adj azért még, a Jézus megáldjon,
Bűbánatom teneked testálom!

Márton Manó

Nemzetgazdasági igazságok.

A sztrájkok.*)

A sztrájk fogalmát az 1884. évi XVII. törvényezikkbe foglalt ipartörvény 162. §-a a következőleg határozza meg:

„Összebeszélések, melyekkel az iparosok azt czélozzák, hogy az üzletük félbeszakítása, vagy a munkások, illetőleg segédek elbocsátása által ezeknek terhesebb munkafeltételeket szabjanak, különösen azoknak bérüket leszállítsák, vagy melyekkel a munkások, illetőleg segédek odatörekeshnek, hogy közös munkaszünetelés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék s általában tőlük jobb munkafeltételeket csikarjanak ki.“

A törvény tehát az összebeszélésnek két formáját különbözteti meg, vagyis a munkaadók által kezdeményezett sztrájkot is feltételez, holott a közfelfogás minálunk e-akis a munkások összebeszéléset ismeri és nevezi sztrájknak. Fejlettebb iparu államban, minő Anglia, hol az ugyanazon szakmához tartozó munkaadóknak is széles körre terjedő egyesületei állanak fenn, igen gyakoriak ily összebeszélések a munkaadók részéről is, de ezeket az angol

*) Az ipartörvénynek a sztrájkokra vonatkozó rendelkezéseit nem mindenki ismeri. Szolgálatot véltünk munkásolvásokunknak teljesíteni, a mikor ez okból a fentieket közöljük.

„lock out“ névvel illeti „kizárás“, megkülönböztetésül a „strike“-tól, mely a munkások összebeszéléseire, tehát a tulajdonképeni sztrájkra vonatkozik. Rendszerint azonban nálunk is van rá eset, hogy a munkások „strike“-ja a munkaadók „lock out“-ját teremti meg.

Törvényeink egyfelől a) a sztrájkok kitörését megelőzni, az e célból létrejött egyezmények hatálytalanná tenni, az attól még távol maradt elemek bevonását megnehezíteni, másfelől pedig b) a már kitört sztrájk békés megszüntetését lehetővé tenni igyekeznek, anélkül azonban, hogy az ily összebeszéléseket kifejezetten eltiltanák, ami hiábavaló is volna.

Igy az ipartörvény idézett §-a kimondja, hogy az említett összebeszélések, ugyszintén mindazon egyezmények melyek által azok támogatása czéloztatik, kik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, vagy azoknak károsítása, kik azokkal szakítanak, jogérvénynyel nem bírnak.

A 164. §. szerint, az, aki ilyen összebeszélések, egyezmények létesítése, terjesztése, vagy foganatosítása czéljából a munkaadókat vagy munkásokat illetőleg segédeként szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteges bántalmazás által akadályozza, vagy akadályozni törekszik, — az amennyiben a büntetőtörvény szerint súlyosabb büntetésnek helye nem volna — 300 frtig terjedhető pénzbüntetéssel és 30 napig terjedhető elzárással büntethető.

Az 1878. évi V. törvénycikkbe foglalt büntetőtörvény 177. §-a szerint az, aki a munkabér felemelése vagy leszállítása végett valamely munkás vagy munkaadó ellen erőszakot követ el, azt szóval vagy tettel bántalmazza, vagy erőszakkal fenyegeti, magánosok elleni erőszak vétséget követi el és hat hónapig terjedhető fogházzal büntetendő.

Ugyanezen büntetés alá esnek azok is, akik gyárak, műhelyek, vagy azon helyiségek előtt, ahol munkások dolgoznak, vagy a munkaadó, munkavezető lakása, illetőleg tartózkodási helye előtt összecsoportosulnak avégett, hogy a munka megkezdését vagy folytatását megakadályozzák.

Az ipartörvény 163. §-a elrendeli, hogy mihelyt „ily összebeszélések az iparhatóság értésére jutnak, megszüntetésükre békéltető-bizottság alakítandó, illetőleg a testülethez tartozó iparágaknál a testület békéltető bizottságát eljárásra utasítja.“ E bizottság az illető iparág önálló iparosai és segédei által külön-külön választott hat-hat tagból áll az elsőfoku iparhatóság elnöklete alatt.

Ha e bizottság eljárása eredményre nem vezet, a kereskedelemügyi miniszter a munkások balesetek elleni védelméről és az iparfelügyelőről szóló 1893. évi XXVIII. t.-cikk 35. §-a értelmében új békéltető bizottság alakításával, illetve a felmerült egyenetlenség megszüntetésével az iparfelügyelőt bizthatja meg.

Budapesten az esetre, ha a sztrájk több kerületre terjed ki, a IV. ker. előjáróság az illetékes iparhatóság, ki is ez esetben nem a kerületi iparfelügyelőnek (miután Budapest több iparfelügyelő közt osztatik meg), hanem közvetlenül a miniszternek tesz jelentést az összebeszélésekről.

Szellemszikrák.

- * A nők állhatatosabbak a gyűlöletben, mint a szerelemben.
- * Az asszony mélyre lát, a férfi messze.
- * Az igazi műértő csaknem oly ritka, mint az igazi művész.
- * Mikor a szenvedély az ajtón belép, az ész az ablakon kimenekül.
- * Az élet meghosszabbításának egész titka abban áll, hogy meg ne rövidítsük.
- * Sok asszony urának hites szeretője csak.
- * Uránál nagyobb ur a szolga, ha érzi, hogy szolgálatában nélkülözhetetlen.
- * A költő olyan, mint a must: mielőtt kiforr zavaros, azután pedig vagy bor, vagy eczet.
- * Az előítélet a civilizáció babonája.
- * Ne foszd meg hitétől se a szegényt, se a gyermeket, se az állatot. Ők védtelenek, reménytelenek és nem ismerik a holnapot
- * Nehéz bubánatban bezárkózunk mint az osztriga. Ha erőszakkal hatolnának a szivünkbe, talán halálunk lenne.
- * A külvilággal való harc megedzi szerveink rugóit, a tusa önmagunkkal összetöri.

Világkrónika.

— A korpába fuladt. A *cserventai* gőzmalomban *Mersch* Henrik, molnárinas nagy rakás korpába esett és belefult.

— Megvadult ökör. Simkó József ongai csordást egy nekivadult ökör fölkapta a szarvára és többször a falhoz vágta. A szerencsétlen ember agyveleje kilocsesant

— Agyonzuzta a szikla. Uhrin János, brompachi (Szepesmegye) bányamunkást mialatt egy szikla tövében pihent, lezuhanó sziklatörmelék agyonzuzta.

— Leszurta a társát. *Román* János, szepesváraljai kőfaragót egy társa össze szólalkozás közben leszurta. A gyilkos megszökött.

— Felgyújtott mulatóhely. Kölnben (Németország) többen leveleket kaptak, azzal fenyegetőzván, hogy a várost legközelebb több helyen felgyújtják. A fenyegető be is váltotta szavát, mert másnap este a tánczosoktól teli Fischerhaus nevű mulatóhely egyszerre kigyulladt. A zsufolt termékből az ablakokon keresztül menekültek az emberek.

— Merénylet a pap ellen. Páris egyik élénk utcáján esti tíz óra tájban egy asszony megtámadott egy papot, ki a templomból súlyos beteghez ment. Az abbénak még volt annyi ereje, hogy a konyhakést a hátából kihuzza és talán felgyógyul. Az asszony szeretője volt a papnak.

— Borzasztó halál. Hochstettinben (Bajorország) rémes módon pusztult el egy 70 éves öreg asszony. Egy földmivelő rakomány szénát szállított. Az uton a szénásszekér felberult. A föld-

mives hazaszaladt emberekért, hogy a felborult szekeret helyre igazítsák. Otthon kereste az édes anyját, de sehol sem találta. A mikor a szénát fölrakták vettek észre, hogy alatta fekszik az öreg asszony, a ki megfulladt. A szerencsétlen halálkinjában nagy lyukakat vájt a földbe.

— Agyonlőtt orvosadász. A somogy megyei mocsoládi erdőben *Havas* erdész agyonlőtte *Molnár József* lengyeltóti orvosadászt.

— Felakasztotta magát. Verseczen *Schut János* a verseczi Hoffman-féle szőlőgazdaság vezetője felakasztotta magát. Öngyilkosságának oka ismeretlen.

— Gyilkosság bosszúból. Haraszt-Szepes község határában egy Tankusa nevű jómódu gazdát bosszúból meggyilkoltak. A vizsgálatot megindították.

— Örült a pályaudvaron. Roser Adolf, a temesvári törvényszékhez beidézett napidijas a minap Verseczre utazott. Odaérve örjöngeni kezdett a pályaudvaron, mire a rendőrség elfogta és visszakisérte a temesvári kórházba.

— Tűz. Bobrócz, lipótmegyei községben e hó elején nagy tűz pusztított. Tizenegy idei terméssel megrakott csűr és egy ház teljesen leégett.

— Öngyilkosság a gőzkazánban. Temesvárrott *Csányi János* életuntságból bemászott egy javítás alatt levő gőzkazánba, ott a nyakára hurkot csavart, a mely megfojtotta. Úgy találták reggelre élettelenül guggoló helyzetben.

— A kedves feleség. A Grác mellett fekvő Gros-Florian községben 31 frtért két suhancz agyonütött egy mézeskalácsost. A gyilkosságra a meggyilkoltnak a felesége biztatta őket. Mialatt a szobában a gyilkosság történt az elvetemült asszony az ajtó előtt őrt állott.

— Veszedelemes hangyák. Eichich (Szászország) községben a hangyák egy házat oly iszonyu mennyiségben leptek el, hogy a lakók elmenekültek szobáikból. Ezrével másznak a földön a falakon. Belemásznak a tányérokba, a poharakba, egyszóval mindenüvé.

— Gyémántgyűrű. Antwerpenben egy darab gyémántból esiszoltak egy gyűrűt. Óriási munka ez, a mely még eddig senkinek nem sikerült. A gyűrű körülbelül 200.000 frt értékű.

— Tanulékony indiánus asszonyok. New-York (Amerika) egy indiánus nő letette az ügyvédi vizsgát, egy másik indiánus nő pedig az orvosi vizsgát tette le nagy sikerrel.

— Ez is öngyilkossági ok. Wiesbadenben egy 21 éves fiu felakasztotta magát, mert a sorozásnál nem a huszárokhoz, hanem a bakákhoz helyezték át.

— Katasztrófa alvás közben. A párisi Theáter de la Republic színházban a karzatnak egy látogatója az előadás közben elaludt és előadás után is ott maradt a színházban. Éjjel a szerencsétlen lezuhant a karzatról a földszintre a hol halálra törte magát.

Szerkesztői üzenetek.

A gyűjtővitulajdonosokat ismételve a legszorgosabb buzgóságra kérjük. A mennyiben gyűjtőveiket eddig nekünk meg n.m. küldték volna, kérjük, hogy ezt most haladéktalanul tegyék meg. Számítunk minden egyes olvasónknak támogatására. Az ígért jutalomkönyvek a napokban kerülnek ki a nyomdából és a gyűjtőknek bizonyára gyönyörűségekre fognak szolgálni.

Negyedévi és félevi előfizetőinket, a kiknek előfizetése most november hó 1-én jár le, sürgősen kérjük előfizetéseik megújítására.

Az „Uj világ“ és „Világfelforgatók“ című regényekhez együttes kötésre diszes, aranyozott bekötési táblák készülnek. Nehány hét múlva minden olvasónk 25 krajczárért megkaphatja. A bekötési táblákra persze csak azok tarthatnak igényt, akik olvasóink maradnak.

Előfizetőink t, akik a folytatást rendszeresen nem kapnák, kérjük, legyenek tekintettel a nagy munkatorlódásra, reklamálják az elmaradt füzeteket és rögtön intézkedünk a hiány pótlásáról.

Sz. M. B. Mágócs. Magyarországon örökségek 32 év alatt évülnek el. A külföldön sehol sincs állam, a melyben 20 év volna az elévülési idő. Ha tehát az örökhatály halála óta csak 20 év telt el, bátran reklamálhatják. Az esetleges elévülés még mindig jogot ad a peres uton való igénykeresésre.

F. A. Pápa. Előfizetése nov. 1-jével jár le. Tény, hogy ahol 20000 lakosnál kevesebb van, délelőtt 10 óráig nyitva maradhat az üzlet.

P. Zs. Albert-Irsa. a. a. a. a. es. Cs.—ig—a Tehát: csiga.

T. István. H.-M.-Vásárhely. Tanácsát köszönjük.

B. Gy. Kolozsvár. Mindent meg fog kapni.

H. E. Budapest, példányonként tíz krajczárba.

B. Lajos, Külső-Vath. A bekötési táblák még nem készek. A jutalomképet keret nélkül adjuk. De majd értesítjük, hol lehet bekeretezni. A kép nagysága módosult, mert nem akarjuk olvasóinkat a széles keret miatt nagy költségbe verni. Naptárt majd mindennel együtt ha annak idején értesít, elküldjük.

Képtalány.

Jospeschil Vilmostól

od Ye Oosi ^Láy

A helyesen megfejtők közt első jutalom gyanánt egy nagyérdekű regény, második jutalom gyanánt egy tanulságos röpiratot sorsolunk ki.

A megfejtést, valamint a helyesen megfejtők névsorát a Népolvasótár 28. számában tesszük közzé.

Megfejtési határidő október 25-ike.

A Népolvasótár 24. számában közölt betűtalány helyes megfejtése:

Szegény vagyok. szegénynek születtem.

Az első jutalmat, egy regényt, nyerte: Bezák Antal, Budapest. VII. Nagy-Diófa-u. 30. ajtó 9.

A második jutalmat, egy szép elbeszélést nyerte: Barla Gyula, Kolozsvár „Magyar Polgár“ nyomda.

Helyesen fejtették meg a 24. sz. talányt.

Budapest: Bezák Antal, Tóth Lajos, Vukics Géza, Rajz János, Csicsó József, Kálóczy József, Petra József, Zsigmond Lajos, Poleszák Gyula, Czotter József, Kostyál Rezső, Fischer Gyula, Jósás Győző, Wittmann Róbert, Zsulai György, Metykó László, Friedrich Jakab, Schnadenberger Ferencz, Kacsó Gyula, Dávid István, Werner Sándor, Gula József, Batta Margitka, Batta Mihályné, Zaborszky István, Nagy Gábor, Korom István.

Vidék: Szőke Antal (Baranya-Mágocs), Fohn Adolf (Pápa), Korbély Anna (Csorna), Bende József (Bécs) Orvecz István (H.-M.-Vásárhely), Mátyás Imre (Debreczen), Guttman József (Arad), Kis Ernő (Ujpest). Kőműves Ferencz (Temesvár), Popper Zsigmond (Albert-Irsa), Barla Gyula (Kolozsvár), Székely Mihály (Szombathely), Surmann Sándor (M.-Vásárhely), Tálás Miklós (M.-Vásárhely), Grosz Herman (Kolozsvár), Zsilavi Károly (Rákos-Csaba), Ungár Jenő (Miskolcz), Hercznel (Debreczen).

Több talánymegfejtés lapzárás után érkezett és így az illetők neve kimaradt. Hogy ez a jövőben meg ne történhessen kérjük a megfejtések idejekorán való beküldését.

Minden vasárnap hozzák a folytatólagos füzetet.

A „**Népolvasótár**“ minden vasárnap jelenik meg olyan bő tartalommal, mint a mostani száma. Mindég 36 oldal, sőt több olvasnivalót nyújt. Minden vasárnap, vagy kívánatra hétköznap házhoz hozzák és akkor fizetendő érte a 10 krajczár, a mikor egy-egy füzetét átveszik.

Ezért a hetenként tiz krajczárért páratlan sokat nyújt a „**Népolvasótár**“ Czikkei, a melyek mindenkor a **munkálkodó szegény javával foglalkoznak**, a mellett, hogy lelkesítenek, tanulságosak is.

Elbeszélései, költeményei a legjobb íróktól és költőktől valók. Minden számában közöl adomákat, különféleket, tudományos apróságokat, sőt a napilapok rendes olvasását is feleslegessé teszi „**Világkrónika**“ czimű rovata, a melyben néhány rövid szóban a lefolyt héten az egész világon történt eseményeket felsorolja.

Minden számában közöl talányokat, a melyeknek megfejtésére érdekes könyvekből díjat tűz. Szerkesztői üzenetek rovatában olvasóinak minden kérdésére tanácssal, felvilágosítással szolgál.

S mindennek betetőzéseül minden számában 16 oldal regényt közöl. A most kezdődő „**Titkos bűnök**“ czimű regény művészi kivitelü képekkel lesz tarkítva.

A **Népolvasótár** járatói jutalmakban is részesülnek. Újlesztendő után minden olvasó 20 kr ráfizetés mellett megkapja:

„**Éljen a szabadság**“ czimű öt színben nyomott művészi kivitelü képet, ugyszintén 25 kr. ráfizetés mellett „**A nő a multban, a jelenben és jövőben**“ czimű 600 oldalas érdekesítő művet.

Vidéken postán küldjük a Népolvasótárt negyedévre 1.20 krajczárért.

A „**Népolvasótár**“ jeligéje: **Logot és kenyert a népnek**. S mert a naplopók ezt a jelszót nem szeretik azoknak nem is kínáljuk a **Népolvasótárt**, hanem a munkálkodó népnek, a mely keservesen megszenved a mindennapi falat kenyérért, kötvük a szivére, hogy támogassa a nép lapját a „**Népolvasótárt**“.

A **Népolvasótár** szerkesztősége és kiadóhivatala, a hová minden kérdés intézendő. Budapest, VII., Garay-utca 32. sz.

Lakás változás miatt elmaradt füzetekért, panaszokkal, megrendelésekkel ide tessék fordulni.